



Medunarodni sud za krivično  
gonjenje osoba odgovornih za  
teška kršenja međunarodnog  
humanitarnog prava počinjena na  
teritoriji bivše Jugoslavije od  
1991. godine

Predmet br. IT-95-5/18-T  
Datum: 14. maj 2012.  
Original: engleski

**PRED PRETRESNIM VIJEĆEM**

**U sastavu:** sudija O-Gon Kwon, predsjedavajući  
sudija Howard Morrison  
sudija Melville Baird  
sudija Flavia Lattanzi, rezervni sudija

**Sekretar:** g. John Hocking

**Odluka od:** 14. maja 2012.

**TUŽILAC**

**protiv**

**RADOVANA KARADŽIĆA**

**JAVNO**

---

**ODLUKA PO PRVOM ZAHTJEVU TUŽILAŠTVA ZA UVRŠTAVANJE  
PRESRETNUTIH RAZGOVORA BEZ POSREDSTVA SVJEDOKA**

---

**Tužilaštvo:**

g. Alan Tieger  
gđa Hildegard Uertz-Retzlaff

**Optuženi:**

g. Radovan Karadžić

**Branilac u pripravnosti**

g. Richard Harvey

**OVO PRETRESNO VIJEĆE** Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud) rješava po "Prvom zahtjevu tužilaštva za uvrštavanje presretnutih razgovora bez posredstva svjedoka, s javnim Dodatkom A i povjerljivim Dodatkom B", podnijetom 19. aprila 2012. (dalje u tekstu: Zahtjev), i ovim objavljuje svoju odluku.

### **I. Istorijat i argumenti strana**

1. Tužilaštvo u Zahtjevu traži da se na osnovu pravila 89(C) Pravilnika o postupku i dokazima Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Pravilnik), bez posredstva svjedoka, u spis uvrste 54 presretnuta razgovora (dalje u tekstu: Presretnuti razgovori).<sup>1</sup> Tužilaštvo objašnjava relevantnost, dokaznu vrijednost i pouzdanost svakog od Presretnutih razgovora, kao i njihovu ulogu i mjesto u svojoj tezi.<sup>2</sup> Tužilaštvo napominje da je optuženi imao mogućnost da prokomentariše svaki od Presretnutih razgovora, te u tabeli u Dodatku A, uz svoje argumente, u posebnoj koloni prenosi i odgovore optuženog.<sup>3</sup>

2. Dokumentima koji sadrže Presretnute razgovore, s izuzetkom dokumenata br. 30919 i 30928 sa spiska na osnovu pravila 65ter, 28. marta 2012. dodijeljene su privremene oznake radi identifikacije, do daljnjih naloga Vijeća.<sup>4</sup> Prije dodjeljivanja privremenih identifikacijskih oznaka, Vijeće se na osnovu uvrštenih dokaza u vezi s procesom i metodologijom transkripcije Presretnutih razgovora uvjerilo da svi ti dokumenti sadrže dovoljne pokazatelje autentičnosti.

3. Optuženi se protivi uvrštavanju u spis Presretnutih razgovora i ponavlja svoj već iznijeti prigovor u vezi s pouzdanošću hrvatskih presretnutih razgovora za koje ne postoje audio-snimke.<sup>5</sup> Tužilaštvo tvrdi da se pitanje postojanja audio-snimaka tiče težine, a ne prihvatljivosti ovih dokaza.<sup>6</sup> U povjerljivom Dodatku B, tužilaštvo napominje da je

---

<sup>1</sup> Zahtjev, par. 1, 17, i Dodatak A.

<sup>2</sup> Zahtjev, par. 2, i Dodatak A i povjerljivi Dodatak B.

<sup>3</sup> Zahtjev, par. 2, i Dodatak A.

<sup>4</sup> T. 27097–27101, 27118–27119, 28. mart 2012., pretres (zatvorena sjednica).

<sup>5</sup> Zahtjev, par. 12. Tužilaštvo napominje da optuženi pogrešno pretpostavlja da su dokument br. 30928 na spisku na osnovu pravila 65ter i MFI P4785 hrvatski presretnuti razgovori, v. povjerljivi Dodatak B, par. 2.

<sup>6</sup> Zahtjev, par. 13.

Vijeće već donijelo odluku o prihvatljivosti Presretnutih razgovora bez audio-snimaka i da je ovo pitanje stoga *res judicata*, kao i da su Vijeću podnijeti dokazi u vezi s metodologijom korištenom za pribavljanje, transkripciju i pohranjivanje hrvatskih Presretnutih razgovora, metodom identifikacije govornika, kao i usvojenim postupkom predaje tih Presretnutih razgovora tužilaštvu.<sup>7</sup>

4. Prihvaćanju grupe od sedam Presretnutih razgovora (dalje u tekstu: Milovanovićevi presretnuti razgovori) optuženi se protivi i iz dodatnog razloga, odnosno tvrdi da je trebalo da se ti dokumenti predoče generalu Milovanoviću tokom njegovog iskaza.<sup>8</sup> Tužilaštvo tvrdi da ne postoji pravilo koje bi onemogućavalo da se prihvate dokumenti koje je mogao da komentariše neki raniji svjedok, usko povezan s tim dokumentima, i da je Vijeće u jednoj ranijoj prilici odbilo sličan prigovor optuženog u vezi s jednim presretnutim razgovorom, takođe predloženim nakon što je Momčilo Mandić završio sa svojim iskazom.<sup>9</sup>

5. Pored toga, optuženi se protivi prihvaćanju dokumenta MFI P4781, iz razloga što se događaji o kojima je riječ u presretnutom razgovoru "nisu dogodili u opštinama u vezi s kojima se tereti u Optužnici".<sup>10</sup> Tužilaštvo tvrdi da je ovaj prigovor zasnovan na pogrešnom shvaćanju Treće izmijenjene optužnice (dalje u tekstu: Optužnica), u kojoj se navodi da su bosanski Muslimani tokom 1992. godine i dalje bili prisilno iseljavani iz svojih domova u istočnoj Bosni i Hercegovini (dalje u tekstu: BiH), konkretno, da su bosanski Muslimani pobjegli poslije napada na Cersku (opština Vlasenica) i Konjević Polje (opština Bratunac) u vremenu između januara i marta 1993. godine.<sup>11</sup> Prema argumentu tužilaštva, razgovori vođeni u to vrijeme, sadržani u dokumentu MFI P4781,

---

<sup>7</sup> Zahtjev, povjerljivi Dodatak B, par. 2–4, 17.

<sup>8</sup> Zahtjev, par. 14, Odgovor, par. 5. Vijeće napominje da optuženi u svom Odgovoru prigovore na ovih sedam Presretnutih razgovora zasniva na tome da je Milovanović bio jedan od govornika i da je trebalo da se ti presretnuti razgovori uvedu tokom njegovog iskaza. Međutim, za dva od tih presretnutih razgovora u kojima je jedan od sagovornika bio Milovanović, optuženi izričito izjavljuje da, osim generalnog prigovora u vezi s pouzdanošću hrvatskih presretnutih razgovora, nema drugih prigovora u vezi s njima, iako je iz Zahtjeva jasno da je Milovanović bio jedan od sagovornika. V. MFI P4793 i MFI P4806. Na osnovu toga, Vijeće smatra da se prigovor optuženog na prihvaćanje presretnutih razgovora u kojima je jedan od sagovornika Milovanović ne odnosi na dokumente MFI P4793 i MFI P4806. Milovanovićevim presretnutim razgovorima stoga se smatraju MFI P4794, MFI P4782, MFI P4797, MFI P4800, MFI P4801, MFI P4807 i MFI P4818.

<sup>9</sup> Zahtjev, par. 15–16.

<sup>10</sup> Zahtjev, par. 6–7.

<sup>11</sup> Zahtjev, par. 8, u kojem se upućuje na Optužnicu, par. 56, 72–73.

direktno su relevantni za uništavanje kuća bosanskih Muslimana od strane Vojske Republike Srpske, "što je bila komponenta taktike primjenjivane sa ciljem prisilnog raseljavanja nesrpskog stanovništva iz istočne Bosne i Hercegovine", a te razgovore potvrđuje više drugih dokumenata.<sup>12</sup>

6. Optuženi se protivi i prihvatanju dokumenta MFI P4823, zasnivajući svoj prigovor na tome da je dokument kumulativnog karaktera.<sup>13</sup> Tužilaštvo se ne slaže s tim da je dokument MFI P4823 kumulativan nego tvrdi da je on koroborativan i da "govori u prilog pouzdanosti transkripata presretnutih razgovora uopšte".<sup>14</sup>

7. Optuženi je 23. aprila 2012. podnio "Odgovor na prvi Zahtjev za uvrštavanje Presretnutih razgovora bez posredstva svjedoka" (dalje u tekstu: Odgovor), u kojem detaljnije obrađuje argumentaciju već sadržanu u Dodatku A Zahtjeva. On tvrdi da su Presretnuti razgovori "nedovoljno pouzdani da bi bili prihvaćeni" zbog toga što su ti dokumenti zapravo sažeci razgovora koje su putem presretanja veza prisluškivali hrvatski organi i da su izvorne audio-snimke tih razgovora uništene.<sup>15</sup> Optuženi priznaje da je Vijeće, na zatvorenoj sjednici, već odbacilo taj argument i traži da Vijeće izda javno obrazloženje te odluke po Zahtjevu.<sup>16</sup>

8. Što se tiče Milovanovićevih presretnutih razgovora, optuženi sa više detalja ponovno iznosi argument da je, s obzirom na to da je Milovanović jedan učesnika u tim presretnutim razgovorima, trebalo da se sažeci tih razgovora uvedu u spis u okviru njegovog iskaza ili kroz objedinjenu pismenu izjavu, kako bi se utvrdilo da li su ti razgovori zaista postojali.<sup>17</sup> Po mišljenju optuženog, na taj bi se način takođe dala mogućnost da se pravi karakter i značenje Milovanovićevih presretnutih razgovora utvrdi putem unakrsnog ispitivanja.<sup>18</sup> On tvrdi da se okolnost da je Vijeće već uvrstilo u spis jedan Mandićev presretnuti razgovor nakon što je on završio sa iskazom, ne bi smjela "smatrati dozvolom za uvođenje u spis presretnutih razgovora svjedoka koji su svjedočili

---

<sup>12</sup> Zahtjev, par. 6–10.

<sup>13</sup> Zahtjev, par. 11.

<sup>14</sup> Zahtjev, par. 11, i povjerljivi Dodatak B, par. 5–11.

<sup>15</sup> Odgovor, par. 2–3.

<sup>16</sup> Odgovor, par. 4.

<sup>17</sup> Odgovor, par. 5–9.

<sup>18</sup> Odgovor, par. 10.

u sudnici van njihovih svjedočenja, putem direktnih zahtjeva".<sup>19</sup> U tom smislu optuženi naglašava smjernicu Vijeća da bi se dokumenti kad god je moguće trebali uvrštavati posredstvom svjedoka i da bi se direktni zahtjevi za uvrštavanje trebali koristiti samo izuzetno, sa ciljem da se obezbijedi odgovarajuća kontekstualizacija dokaza.<sup>20</sup>

9. Optuženi izjavljuje da, ako Vijeće prihvati Milovanovićeve presretnute razgovore, namjerava podnijeti zahtjev da se Milovanović ponovo pozove da svjedoči, što će demantovati uštedu vremena kao argument u prilog prihvatanju ove vrste dokumenata bez posredstva svjedoka.<sup>21</sup>

## II. Mjerodavno pravo

10. Relevantan dio pravila 89 Pravilnika predviđa sljedeće:

- (C) Vijeće može prihvatiti bilo koji relevantan dokaz za koji smatra da ima dokaznu vrijednost.
- (D) Vijeće može izuzeti dokaze ako potreba da se osigura pravično suđenje znatno preteže nad njihovom dokaznom vrijednošću.
- (E) Vijeće može zahtijevati potvrdu autentičnosti dokaznog materijala pribavljenog izvan suda.

11. Vijeće podsjeća na to da je, iako je najprimjereniji način prihvatanja dokumenata da se to učini posredstvom svjedoka koji može govoriti i odgovarati na pitanja o njima, u sudskoj praksi Međunarodnog suda prihvaćeno i uvrštavanje dokaza bez posredstva svjedoka.<sup>22</sup> Dokaz se bez posredstva svjedoka može prihvatiti onda kada se ocijeni da su ispunjene odredbe pravila 89, odnosno, da je on relevantan, da posjeduje dokaznu vrijednost i sadrži dovoljne pokazatelje autentičnosti.<sup>23</sup> Ako su te odredbe ispunjene,

---

<sup>19</sup> Odgovor, par. 11.

<sup>20</sup> Odgovor, par. 13–15.

<sup>21</sup> Odgovor, par. 17.

<sup>22</sup> Odluka po prvom zahtjevu tužilaštva za prihvatanje dokaznih predmeta bez posredstva svjedoka, 13. april 2010. (dalje u tekstu: Odluka po prvom zahtjevu tužilaštva), par. 5; Odluka po zahtjevu tužilaštva da se dokumentacija sa sjednica skupštine Republike Srpske prihvate bez posredstva svjedoka, 22. juli 2010. (dalje u tekstu: Odluka po drugom zahtjevu tužilaštva), par. 4; Odluka po zahtjevu tužilaštva za prihvatanje dokaza bez posredstva svjedoka (taoci), 1. maj 2012. (dalje u tekstu: Odluka po zahtjevu tužilaštva u vezi s taocima), par. 4.

<sup>23</sup> Pravilo 89(C), (E).

Vijeće na osnovu svog diskrecionog ovlaštenja donosi odluku o prihvatanju dokaza, između ostalog primjenjujući i pravilo 89(D) koje predviđa da Vijeće može izuzeti dokaz ako potreba da se osigura pravično suđenje znatno preteže nad njegovom dokaznom vrijednošću.<sup>24</sup> Prihvatanje dokaza bez posredstva svjedoka je mehanizam koji treba da se koristi u izuzetnim slučajevima jer ne omogućava odgovarajuću kontekstualizaciju predmetnih dokaza.<sup>25</sup>

12. Vijeće takođe podsjeća na svoj "Nalog u vezi s procedurom za vođenje sudskog postupka" zaveden 8. oktobra 2009. (dalje u tekstu: Nalog), u kom se u vezi sa zahtjevima za prihvatanje dokaza bez posredstva svjedoka nalaže sljedeće:

Strana koja zatraži prihvatanje dokaza bez posredstva svjedoka u zahtjevu će: (i) dati kratak opis dokumenta za koji traži da bude uvršten u spis; (ii) jasno naznačiti relevantnost i dokaznu vrijednost svakog dokumenta; (iii) objasniti kako se taj dokument uklapa u tezu te strane, i (iv) navesti pokazatelje autentičnosti tog dokumenta.<sup>26</sup>

### **III. Diskusija**

13. Iako se uvođenje dokumenata posredstvom svjedoka preferira kao metoda prihvatanja dokaza, zahtjev koji strana u postupku podnese direktno je "dodatna metoda uvođenja dokaza, koju treba koristiti *oprezno* kako bi se strani koja to traži pomoglo da popuni određene praznine u svojoj tezi u kasnijoj fazi postupka".<sup>27</sup> Vijeće ostaje pri ovom svom stavu i smatra da on treba da ostane na snazi kao opšta praksa u ovom predmetu.

14. Preciznije, u vezi s presretnutim razgovorima Vijeće je zauzelo generalni stav da, kada "nema ranijih pokazatelja njihove autentičnosti ili pouzdanosti, Vijeće smatra da prihvatanje bez posredstva svjedoka nije odgovarajući način uvrštavanja presretnutih razgovora u spis".<sup>28</sup> Međutim, kako je postalo jasno da tužilaštvo više presretnutih razgovora namjerava predložiti putem direktnih zahtjeva, na završetku glavnog izvođenja

---

<sup>24</sup> Odluka po zahtjevu tužilaštva u vezi s taocima, par. 4, u kojem se upućuje na Odluku po prvom zahtjevu tužilaštva, par. 5. V. takođe, Odluka po zahtjevu tužilaštva za prihvatanje dokaza bez posredstva svjedoka i odobrenje da dostavi dopunu spiska dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter, 21. februar 2012., par. 5.

<sup>25</sup> Odluka po zahtjevu tužilaštva u vezi s taocima, par. 4, u kojem se upućuje na Odluku po prvom zahtjevu tužilaštva, par. 9, 15.

<sup>26</sup> Nalog, Dodatak A, Dio VII., par. R.

<sup>27</sup> Odluka po prvom zahtjevu tužilaštva, par. 9 (naglasak dodat).

<sup>28</sup> Odluka po prvom zahtjevu tužilaštva, par. 13.

svojih dokaza,<sup>29</sup> Vijeće je najavilo da će presretnuti razgovori za koje postoji ovjera autentičnosti od strane operatera koji su vršili prisluškivanje, ali čiji sadržaj nije bio predmet ispitivanja svjedoka, biti privremeno označeni radi identifikacije do rješavanja tih eventualnih zahtjeva za njihovo prihvatanje bez posredstva svjedoka, u slučajevima kada su ti dokumenti primjereno kontekstualizirani.<sup>30</sup>

15. Što se tiče generalnog prigovora optuženog na prihvatanje Presretnutih razgovora zbog nepouzdanosti, Vijeće napominje da je taj prigovor prvi put iznijet na zatvorenoj sjednici 28. marta 2012. godine.<sup>31</sup> Razmotrivši argumente strana, Vijeće je riješilo da se prigovori koje je iznio pravni savjetnik optuženog zapravo tiču ocjene težine Presretnutih razgovora.<sup>32</sup> Vijeću su predloženi i dokazi u vezi sa metodologijom korištenom za pribavljanje, transkripciju i pohranjivanje Presretnutih razgovora, metodom identifikacije govornika i usvojenom procedurom predaje Presretnutih razgovora tužilaštvu.<sup>33</sup> Dakle, Vijeće se uvjerilo da postoje dovoljni pokazatelji pouzdanosti koji opovrgavaju argument optuženog da dokumenti iz ove kategorije "opšte uzevši nisu dovoljno pouzdani da bi mogli da se prihvate".<sup>34</sup> Vijeće ponavlja da će argumente optuženog u vezi sa činjenicom da su Presretnuti razgovori sažeci i da ne postoje audio-snimke uzeti u obzir kada bude ocjenjivalo težinu tih dokumenata, odnosno, da ta činjenica nije prepreka za njihovo prihvatanje u ovoj fazi postupka.

16. Što se tiče Milovanovićevih presretnutih razgovora, Vijeće napominje da je nedavno ocijenjeno da propust da se dokument predloži za prihvatanje posredstvom generala Ruperta Smitha tokom njegovog iskaza nije sam po sebi prepreka za naknadno predlaganje tog dokumenta bez posredstva svjedoka, pod uslovom da su ispunjene odredbe pravila 89(C) i ako se Vijeće, u skladu s pravilom 89(D), uvjeri da potreba da se osigura pravično suđenje ne preteže znatno nad njegovom dokaznom vrijednošću.<sup>35</sup> Nadalje, dva od Presretnutih razgovora u kojima je jedan od sagovornika bio Momčilo

---

<sup>29</sup> Zahtjev tužilaštva za prihvatanje presretnutih razgovora označenih radi identifikacije, s povjerljivim dodacima A i B, 19. mart 2012., par. 5.

<sup>30</sup> Pretres, T. 26378 (15. mart 2012.), T. 27104 (28. mart 2012.) (zatvorena sjednica).

<sup>31</sup> Pretres, T. 27102–27103 (28. mart 2012.) (zatvorena sjednica).

<sup>32</sup> Pretres, T. 27104 (28. mart 2012.) (zatvorena sjednica).

<sup>33</sup> P4779 (zapečaćeno) i iskaz svjedoka KDZ584 sa zatvorene sjednice: pretres, T. 27094–27172 (28. i 29. mart 2012.) (zatvorena sjednica).

<sup>34</sup> Pretres, T. 27101 (28. mart 2012.) (zatvorena sjednica).

<sup>35</sup> Odluka po zahtjevu tužilaštva u vezi s taocima, par. 11.

Mandić već su u dvije prilike bili predloženi posredstvom svjedoka koji je svjedočio nakon što je Mandić već bio završio sa svojim iskazom.<sup>36</sup> Prema jednom ranijem stavu Vijeća, iako se preferira da se dokumenti predlože za prihvatanje u okviru iskaza svjedoka koji može govoriti o njihovom sadržaju, "prihvatanje dokumenata bez posredstva svjedoka može se koristiti, uz oprez, kao metoda uvođenja dokaza kojom se strani koja podnosi zahtjev pomaže da popuni određene praznine u svojoj tezi u nekoja kasnijoj fazi postupka".<sup>37</sup> Iako Vijeće izuzetno može odobriti sporadično prihvatanje bez posredstva svjedoka dokumenata koji su mogli da se predlože posredstvom svjedoka, to ne bi trebalo prijeći u rutinsku praksu.

17. Vijeće napominje da je tužilaštvo imalo mnogo prilika da neke od Milovanovićevih presretnutih razgovora ponudi za prihvatanje tokom glavnog ispitivanja Milovanovića koje je trajalo preko pet sati, ili tokom ponovnog ispitivanja koje je trajalo sat i po, ali da tada nije iskoristilo ni predložilo nijedan presretnuti razgovor u kojem je Milovanović učestvovao. Vijeće se nije uvjerilo da ova okolnost ulazi u ono što se može smatrati razumnim i ograničenim korištenjem zahtjeva za uvrštavanje dokumenata bez posredstva svjedoka za potrebe nadoknađivanja neke praznine, nego da predstavlja svjesnu odluku da se određena kategorija dokumenata ne predoči svjedoku koji je mogao da kontekstualizira razgovore koji postoje samo u formi sažetka. Na primjer, Vijeće je mišljenja da je dokument MFI P4782, s obzirom na značaj sadržaja tog razgovora u kojem Milovanović lično, u kontekstu Sarajeva, u maju 1993. godine, savjetuje generalu Galiću da "na svaki napad odgovori pet puta jače", trebalo direktno predočiti Milovanoviću tokom njegovog iskaza, kao što je optuženom trebalo dati priliku da unakrsno ispita Milovanovića u vezi s tim. Budući da Milovanovićevi presretnuti razgovori nisu doslovni transkripti nego sažeci prisluškivanih razgovora, Vijeće, nakon što je pregledalo sadržaj tih sažetaka, zaključuje da su oni morali da se predoče Milovanoviću tokom iskaza kako bi se omogućila odgovarajuća kontekstualizacija i kako bi se Milovanoviću dala mogućnost da objasni šta je govorio, a optuženom prilika da Milovanovića unakrsno ispita o tim razgovorima. Vijeće stoga odbija prihvatanje

---

<sup>36</sup> Pretres, T. 16552 (13. juli 2011.), gdje se pominje jedan presretnuti razgovor koji je ponudilo tužilaštvo, i T. 13797–13800 (21. mart 2011.), gdje se pominje jedan presretnuti razgovor koji je ponudio optuženi.

<sup>37</sup> Odluka po zahtjevu tužilaštva u vezi s taocima, par.11, u kojem se upućuje na Odluku po prvom zahtjevu tužilaštva, par. 9.



Milovanovićevih presretnutih razgovora putem direktnog zahtjeva strane u postupku jer potreba da se osigura pravično suđenje ima bitno veću težinu od njihove dokazne vrijednosti.

18. Vijeće napominje da engleski prijevod dokumenta br. 30919 na spisku na osnovu pravila 65ter nije unijet u sistem *e-court*. U toj situaciji Vijeće ne može da ocijeni relevantnost, dokaznu vrijednost i autentičnost ovog dokumenta niti da odluči da li je dokument prihvatljiv. Iako Vijeće napominje da dokument br. 30928 sa spiska na osnovu pravila 65ter tužilaštvo predlaže kao presretnuti razgovor koji potkrepljuje sadržaj drugih Presretnutih razgovora, Vijeće ga u ovom trenutku neće prihvatiti jer tek treba da se potvrdi njegova autentičnost.

19. Što se tiče dokumenta MFI P4781, Vijeće napominje da, suprotno tome što tvrdi optuženi, događaji o kojima je riječ u trećem razgovoru činjenično ulaze u okvir Optužnice.<sup>38</sup> Vijeće konstatuje da prva dva razgovora mogu biti korisna za kontekstualizaciju trećeg razgovora. Na tom osnovu i nakon što je i samo pregledalo dokument, Vijeće konstatuje da je dokument MFI P4781 relevantan za tezu tužilaštva, da posjeduje dokaznu vrijednost, i stoga prihvata njegovo uvrštavanje u dokazni spis.

20. Nakon što je dokument MFI P4823 razmotrilo u kontekstu argumentacije tužilaštva i sličnih Presretnutih razgovora,<sup>39</sup> Vijeće se uvjerilo da, suprotno tome što tvrdi optuženi, taj dokument nije kumulativan i predlaže se kao potkrepa pouzdanosti transkripata Presretnutih razgovora jer pokazuje sličnost između Presretnutih razgovora iz istog perioda o istim događajima. Vijeće stoga konstatuje da je dokument MFI P4823 relevantan, da posjeduje dokaznu vrijednost, da nije kumulativan, i stoga prihvata njegovo uvrštavanje u dokazni spis.

21. Vijeću još preostaje da ocijeni da li Presretnuti razgovori koji nisu prokomentarisani u prethodnim paragrafima (dalje u tekstu: Ostali presretnuti razgovori) ispunjavaju uslove iz pravila 89(C).<sup>40</sup> Vijeće je zbog toga proučilo Ostale presretnute razgovore sa ciljem da se uvjeri u njihovu relevantnost i dokaznu vrijednost. Vijeće je

---

<sup>38</sup> V. Optužnica, par. 56, 72–73.

<sup>39</sup> V. 65ter 30928 i P4630.

<sup>40</sup> Odluka po drugom zahtjevu tužilaštva, par. 8.

pritom vodilo računa o tome da je, u slučaju kad se traži prihvatanje dokaza bez posredstva svjedoka, strana koja podnosi zahtjev dužna da dovoljno jasno i konkretno dokaže u koji dio teze se svaki od tih dokumenata uklapa i na koji način.<sup>41</sup>

22. Vijeće napominje da je u tužilaštvo u Zahtjevu objasnilo na koji se način svaki od Ostalih presretnutih razgovora uklapa u njegovu tezu i konstatuje da je njihov kontekst obrazložen u dovoljnoj mjeri da bi oni mogli da se prihvate bez posredstva svjedoka.<sup>42</sup> Pregledavši Ostale presretnute razgovore i argumentaciju tužilaštva u vezi s tim, Vijeće konstatuje da su oni relevantni za više pitanja iz Optužnice, između ostalog: (1) za vojnu strategiju i operacije bosanskih Srba, uključujući operacije u Srebrenici i njenoj okolini u aprilu 1993. i julu 1995. godine; (2) za komandni lanac i sistem komunikacije u Vojsci Republike Srpske; (3) za restrikcije i kontrolu slobode kretanja humanitarnih konvoja; (4) za ulogu optuženog u međunarodnim pregovorima i teritorijalne ciljeve tih pregovora; (5) za saznanja optuženog o događajima na terenu zahvaljujući kontaktima s pripadnicima i starješinama VRS-a; (6) za učešće i efektivnu kontrolu optuženog nad VRS-om na operativnom i taktičkom nivou, kao i za njegova ovlaštenja nad osobljem VRS-a najvišeg nivoa; (7) za efektivnu kontrolu Ratka Mladića nad VRS-om; (8) za učešće optuženog u granatiranju Sarajeva i kontroli snabdijevanja Sarajeva gasom, električnom strujom i vodom; i (9) za ulogu optuženog u sprovođenju primirjā. Vijeće takođe konstatuje da Ostali presretnuti razgovori posjeduju dokaznu vrijednost.

23. Vijeće napominje da je, bez posredstva svjedoka, već prihvatilo dokumente kojima se dokazuje da je optuženi imao ovlaštenja i kontrolu nad VRS-om i drugim institucijama u Republici Srpskoj, jer je ocijenilo da činjenica da o istom pitanju govore i neki drugi dokumenti ne utiče na relevantnost tih dokumenata.<sup>43</sup> Vijeće je takođe već zauzelo stav da potreba da se osigura pravično suđenje može pretegnuti nad dokaznom vrijednošću dokumenata ako bi njihovim prihvatanjem na osnovu zahtjeva bez posredstva svjedoka optuženi "bio preopterećen zbog toga što je prihvaćen veliki broj dokaza koji se

---

<sup>41</sup> Odluka po zahtjevu tužilaštva u vezi s taocima, par. 6, u kojem se upućuje na Odluku po prvom zahtjevu tužilaštva, par. 6.

<sup>42</sup> Zahtjev, Dodatak A.

<sup>43</sup> Odluka po zahtjevu tužilaštva za prihvatanje 68 dokumenata Sarajevsko-romanijskog korpusa bez posredstva svjedoka, 16. juni 2011., par. 11–12.

direktno odnose na njegovu odgovornost za koju se tereti u Optužnici".<sup>44</sup> Vijeće ne smatra da bi optuženi bio preopterećen obimom materijala iz Zahtjeva koji se direktno odnosi na njegovu odgovornost.

24. Nadalje, Vijeće napominje da se nekoliko Ostalih presretnutih razgovora odnosi na mirovne pregovore u Daytonu i da su dokumenti koji se odnose na te pregovore i sprovođenje postignutog sporazuma već prihvaćeni.<sup>45</sup>

25. Vijeće napominje da se, s izuzetkom dokumenta MFI P4835, Ostali presretnuti razgovori uklapaju u vrijeme obuhvaćeno Optužnicom, odnosno da potiču iz perioda od oktobra 1991. do 30. novembra 1995. godine. U dokumentu MFI P4835 prenosi se jedan razgovor koji je optuženi vodio u aprilu 1996., ali Vijeće konstatuje da je on relevantan i da posjeduje dokaznu vrijednost jer se odnosi na događaje iz 1992. godine, a pokazuje i to da je optuženi predlagao da se Međunarodnom sudu daju samo izabrani izvodi iz zvanične dokumentacije.

26. Shodno tome, Vijeće konstatuje da su za Ostale presretnute razgovore uslovi iz pravila 89(C) Pravilnika ispunjeni, jer su oni relevantni, posjeduju dokaznu vrijednost i sadrže dovoljne pokazatelje autentičnosti za potrebe prihvatanja u spis.<sup>46</sup> Vijeće se takođe uvjerilo da potreba da se osigura pravično suđenje u smislu pravila 89(D) ne preteže nad dokaznom vrijednošću Ostalih presretnutih razgovora, kao ni dokumenata MFI P4781 i MFI P4823, tako da se oni mogu prihvatiti u dokazni spis.

#### **IV. Dispozitiv**

27. U skladu s gorenavedenim, na osnovu pravila 89 Pravilnika, Pretresno vijeće ovim **DJELIMIČNO ODOBRAVA** Zahtjev i:

- 1) **PRIHVATA** u dokazni spis sljedeće dokumente privremeno označene radi identifikacije:

---

<sup>44</sup> Odluka po prvom zahtjevu tužilaštva, par. 14.

<sup>45</sup> Odluka po zahtjevu tužilaštva za prihvatanje dokumentacije organa bosanskih Srba bez posredstva svjedoka, 18. juli 2011., par. 12, u kojem se upućuje na Odluku po drugom zahtjevu tužilaštva, par. 10.

<sup>46</sup> Vijeće napominje da, prema tome što navodi tužilaštvo u Dodatku A, dokument MFI P4794 sadrži sažetke dvaju razgovora, ali verzija unijeta u sistem *e-court* sadrži samo razgovor vođen 12. aprila 1993. u 22:55 sati, dok je drugi razgovor redigovan.

MFI P4781, MFI P4789, MFI P4790, MFI P4791, MFI P4792, MFI P4793, MFI P4795, MFI P4798, MFI P4799, MFI P4796, MFI P4802, MFI P4803, MFI P4804, MFI P4805, MFI P4806, MFI P4783, MFI P4808, MFI P4809, MFI P4810, MFI P4811, MFI P4812, MFI P4813, MFI P4814, MFI P4815, MFI P4816, MFI P4817, MFI P4787, MFI P4788, MFI P4821, MFI P4820, MFI P4822, MFI P4784, MFI P4785, MFI P4823, MFI P4825, MFI P4824, MFI P4827, MFI P4828, MFI P4829, MFI P4830, MFI P4831, MFI P4832, MFI P4833, MFI P4834 i MFI P4835.

- 2) **UPUĆUJE** Sekretarijat da navedene dokumente označi kao dokumente ovom odlukom prihvaćene u dokazni spis.
- 3) **ODBIJA** ostatak Zahtjeva i upućuje Sekretarijat da dokumente MFI P4794, MFI P4782, MFI P4797, MFI P4800, MFI P4801, MFI P4807 i MFI P4818 označi kao neuvrštene.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je mjerodavna engleska verzija.

/potpis na originalu/  
sudija O-Gon Kwon,  
predsjedavajući

Dana 14. maja 2012.  
U Haagu,  
Nizozemska

**[pečat Međunarodnog suda]**